

Lennart Nilsson, hyllad fotograf och forskare

Nytt "Nobelpris" inrättas för medicinsk fotografi

Profilen

Lennart Nilsson Award heter en ny stiftelse som ska stödja och främja medicinsk, teknisk och vetenskaplig fotografi. Den är en hyllning till fotografen och forskaren Lennart Nilsson, han med alla unika bilder på bland annat hur ett barn blir till.

– Det här kom verkligen som en stor överraskning. Jag känner mig stolt och hedrad, säger han.

Varje år ska man dela ut Lennart Nilsson Award till någon som arbetar med bilder. Det ska vara en person som »på ett förtjänstfullt sätt går i Lennarts fotspår eller förmår vidareutveckla hans verk».

Så står det i ett upprop som skickats ut till företag, institutioner och enskilda som kan tänkas stödja stiftelsen. Bland undertecknarna finns förre statsministern Ingvar Carlsson, den tidigare utbildningsministern och landshövdingen Jan-Erik Wikström, TV-chefen Sam Nilsson med flera.

Det första priset planerar man att dela ut den 29 oktober i år vid Karolinska Institutets årliga installationshögtid i Berwaldhallen i Stockholm. Prisutdelare blir Lennart Nilsson själv.

Han är idag 75 år och arbetar fortfarande mycket aktivt. Han började som fotograf för över 50 år sedan, ungefär samtidigt som den moderna bildjournalistiken började växa fram i vårt land.

Ett av sina första större reportage gjorde han i Oslo under de första fredsdagarna 1945.

Han spände redan då över flera olika fält, och förflyttade sig runt om i världen, i sina reportage t ex om en barnmorska i Lappland, isbjörnsjakt på Spetsbergen, fiskare vid Kongofloden.

Till en början arbetade han mycket åt tidningar som Se och Vecko-Journalen. Men hans bilder återgavs inte bara i svenska medier utan också i utländska tidskrifter som exempelvis Life.

Han gjorde också ett stort bildreportage om Frälsningsarmén, ett reportage som publicerades i många tidningar och även resulterade i en bok, Halleluja (1963). Det reportaget ledde också till hans första separata bildutställning.

Året därpå gav han ut en annan bok, Sweden in profiles, där han samlade sina porträtt av en lång rad industri-, bank- och riksdagsmän, konstnärer, författare med flera.

Allra mest känd har han nog ändå blivit för andra saker. Det var i mitten på 1950-talet som han började experimentera med en speciell fotografisk teknik för att krypa närmare sina »objekt». Han makrofotograferade myrornas värld samt livet i havet. Resultaten presenterades i tre böcker och väckte stor uppmärksamhet.

Ibörjan av 1960-talet konstruerades mycket tunna endoskop. De var en millimeter i diameter och hade en bildvinkel på 170 grader. Det öppnade möjligheter för honom att fotografera hålrum, blodkärl och annat i människokroppen.

Och i slutet av 1970-talet kom han på att han med hjälp av ett svepelektronmikroskop kunde göra en tidigare osynlig värld synlig för en bred publik. Han berättade i fantastiska bilder om vår fortplantning, följde ett foster från allra första början. Det blev en bok, »Ett barn blir till», vars första utgåva kom 1965, en omarbetad 1990. Boken är översatt till över 20 språk, bland annat kinesiska.

Lennart Nilsson har inte nöjt sig med stillbilder. Han har även gjort filmer. T ex kom »Sagan om livet», som gjordes

Lennart Nilsson har fått många olika utmärkelser för sina unika bilder av medicinens värld.

för såväl svensk som internationell television, 1982. Han har också gjort filmer om människokroppen och om »Livets mirakel».

För sina insatser med bildens hjälp har han fått en lång rad priser och utmärkelser. Hans bilder har ställts ut, de har använts vid olika vetenskapliga konferenser. Och han är sedan drygt 20 år medicine hedersdoktor vid Karolinska Institutet i Stockholm.

Han är fortfarande väldigt aktiv och berättar entusiastiskt att han »tänker hålla på med sitt arbete länge än för nu är det riktigt full fart».

Tillsammans med andra forskare håller han på med nya medicinska bildokumentationer. Det gäller t ex HIV och aids.

Det gäller också livets uppkomst. Med hjälp av allt mer förfinade instrument är han i färd med att ta fram material till en tredje version av boken »Ett barn blir till». En bok som kommer att innehålla nya unika bilder – igen.

Tom Ahlgren